

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงาน กับสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในจังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอระเบียบวิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง ในปีงบประมาณ 2553 มีจำนวนบุคลากรสาธารณสุขทั้งสิ้น 1,075 คน (งานบริหารงานบุคคล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง, 2552)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง ในปีงบประมาณ 2553 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)

(www.ssru.ac.th/linkssru/athovicha_web/st_res.html) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยแทนค่า $n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$N =$ ขนาดของประชากร

$e =$ ความผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

(การวิจัยครั้งนี้กำหนด $e = 0.05$)

$$\text{แทนค่าสูตร } n = \frac{1,075}{1 + 1,075 (0.05)^2}$$

$$n = 291$$

นั่นคือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เท่ากับ 291 คน

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในทุกอำเภอในสัดส่วนที่เท่าๆ กันตามสูตรดังนี้
(www.ssru.ac.th/linkssru/athovicha_web/st_res.html) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 291 คน ดังนี้

$$\text{สูตร } n_i = \frac{n N_i}{N}$$

โดยแทนค่า n = ขนาดตัวอย่าง

N_i = ขนาดของประชากรในแต่ละชั้นภูมิ

N = ขนาดของประชากร

n_i = ขนาดของตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนบุคลากรสาธารณสุข (คน)				รวม	กลุ่มตัวอย่าง
		โรงพยาบาล	สำนักงานสาธารณสุข	สถานีอนามัย			
1	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	0	87	0	87	23	
2	อำเภอเมือง	87	8	74	169	46	
3	อำเภอบ้านฉาง	120	5	29	154	42	
4	อำเภอบ้านค่าย	113	7	49	169	46	
5	อำเภอแกลง	166	13	68	247	67	
6	อำเภอปลวกแดง	63	6	28	97	26	
7	อำเภอวังจันทร์	73	5	17	95	26	
8	อำเภอเขาชะเมา	16	6	16	38	10	
9	กิ่งอำเภอนิคมน้ำจืด	0	5	14	19	5	
	รวม	638	142	295	1,075	291	

1.3 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2552

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ของบุคลากรสาธารณสุข เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน รายได้ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ เป็นแบบข้อความถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาคำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอ้างอิงของ Schermerhorn and others โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในปัจจัยด้านตัวบุคคล ปัจจัยด้านงาน และปัจจัยภายนอก รวมจำนวนทั้งหมด 36 ข้อ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านตัวบุคคล	จำนวน	12	ข้อ
2. ปัจจัยด้านงาน	จำนวน	12	ข้อ
3. ปัจจัยภายนอก	จำนวน	12	ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แต่ละข้อ มีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ทำให้เกิดความเครียดน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
ทำให้เกิดความเครียดน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ทำให้เกิดความเครียดปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ทำให้เกิดความเครียดมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ทำให้เกิดความเครียดมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปรค่าคะแนนของแบบสอบถาม คัดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนเพื่อวิเคราะห์ผล ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

0.00 – 1.00 หมายถึงมีความเครียดจากการปฏิบัติงานในระดับต่ำกว่าปกติมาก

- 1.00 – 2.00 หมายถึงมีความเครียดจากการปฏิบัติงานในระดับปกติ
 2.01 – 3.00 หมายถึงมีความเครียดจากการปฏิบัติงานในระดับสูงเล็กน้อย
 3.01 – 4.00 หมายถึงมีความเครียดจากการปฏิบัติงานในระดับสูงปานกลาง
 4.01 – 5.00 หมายถึงมีความเครียดจากการปฏิบัติงานในระดับสูงรุนแรง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคลากรสาธารณสุข ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากของทัศนคติของทศดาว ลิ้มพะสุต (2543) โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในด้านความรักใคร่ผูกพัน ด้านการมีเวลาอยู่ร่วมกัน / ทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล รวมจำนวนทั้งหมด 24 ข้อ ได้แก่

คำถามวัดความรักใคร่ผูกพัน	จำนวน	6	ข้อ
คำถามวัดด้านการมีเวลาอยู่ร่วมกัน	จำนวน	6	ข้อ
คำถามวัดด้านการติดต่อสื่อสาร	จำนวน	6	ข้อ
คำถามวัดด้านการร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล	จำนวน	6	ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำถามเชิงบวก		คำถามเชิงลบ	
ระดับคะแนน	ความหมาย	ระดับคะแนน	ความหมาย
5	มากที่สุด	5	น้อยที่สุด
4	มาก	4	น้อย
3	ปานกลาง	3	ปานกลาง
2	น้อย	2	มาก
1	น้อยที่สุด	1	มากที่สุด

คำถามเชิงบวก ได้แก่ 1, 2, 5, 8, 9, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 24

คำถามเชิงลบ ได้แก่ 3, 4, 6, 7, 10, 11, 15, 16, 18, 20, 22, 23

การแปรค่าคะแนนของแบบสอบถามความสัมพันธ์ภายในครอบครัว คัดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้แล้วนำมาแปลผลเกี่ยวกับการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ท่านทำในรอบ 6 เดือน

ที่ผ่านมา ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.5 หมายถึง มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในระดับต่ำมาก (ไม่เคยกระทำพฤติกรรมนั้นเลยในรอบ 6 เดือน)

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในระดับต่ำ (แสดงพฤติกรรมไม่เกิน 2 ครั้งในรอบ 6 เดือน)

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในครอบครัวในระดับปานกลาง (แสดงพฤติกรรมไม่เกิน 5 ครั้งในรอบ 6 เดือน)

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในระดับดี (แสดงพฤติกรรม 4 วันใน 1 สัปดาห์)

4.50 - 5.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในระดับดีมาก (แสดงพฤติกรรมสม่ำเสมอมาตลอด 6 เดือน)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ ที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม สำหรับการวิจัย
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียด จากการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ในครอบครัว
3. นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด และมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน
4. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอกรรมการที่ปรึกษา เมื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาความตรง (Validity) โดยตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบแล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้ง ได้แก่การปรับปรุงข้อคำถามในแต่ละส่วนมิให้ซ้ำซ้อนกัน แก้ไขภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนและกระชับยิ่งขึ้น
6. นำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนนำไปใช้จริง (try-out) กับบุคลากรสาธารณสุข อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1963: 126) พร้อมทั้งปรับปรุงในเรื่องของภาษา ตามข้อคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุข เพื่อที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป ผลการทดสอบเครื่องมือพบว่า ในส่วนปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียด จากการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขเท่ากับ 0.88 และสัมพันธ์ภาพในครอบครัว

ของบุคลากรสาธารณสุขเท่ากับ 0.90 และแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.89

7. นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้าย ก่อนนำไปใช้รวบรวมข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ขออนุญาต และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลแต่ละแห่งและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ทราบ

3.2 ผู้วิจัยได้อธิบายเกี่ยวกับแบบสอบถามให้ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 8 คนทราบเกี่ยวกับข้อคำถามทั้งหมด ให้เข้าใจตรงกัน

3.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ให้บุคลากรสาธารณสุขในแต่ละอำเภอเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

3.4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาของการเก็บข้อมูล 3 สัปดาห์

3.5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้

3.6 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ผลการตรวจสอบข้อมูลได้ข้อมูลไม่ครบ ผู้วิจัยจึงตามเก็บข้อมูลอีกเป็นเวลา 2 สัปดาห์ รวมเป็นเก็บรวบรวมข้อมูล 5 สัปดาห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน รายได้ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปการบรรยายประกอบตาราง

4.2 คำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงาน และสัมพันธภาพในครอบครัวบุคลากรสาธารณสุข นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปการบรรยายประกอบตาราง

4.3 คำนวณหาค่า t-test , One-Way ANOVA ระหว่างความสัมพันธ์แต่ละตัวแปรที่สนใจ (เพศ, การศึกษา, สถานภาพสมรส, กลุ่มงาน) ในการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปการบรรยายประกอบตาราง

4.4 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานกับสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคลากรสาธารณสุข นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปการบรรยายประกอบตาราง